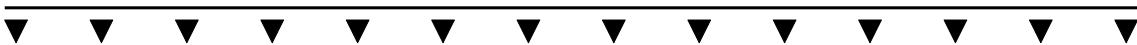

Š i f r a u č e n c a :

Državni izpitni center

N 1 8 1 1 0 1 3 1

**9.
razred**

Petek, 4. maj 2018 / 60 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Učenec prinese modro/črno nalivno pero ali moder/črn kemični svinčnik.

NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA

v 9. razredu

NAVODILA UČENCU

Natančno preberi ta navodila.

Prilepi kodo oziroma vpiši svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani.

Preden začneš reševati naloge, previdno iztrgaj prilogo z izhodiščnimi besedili. Nato natančno preberi navodilo posamezne naloge in jo reši.

Pri vsaki nalogi svoj odgovor napiši v predvideni prostor znotraj okvirja.

Piši čitljivo in s pisanimi ali z malimi tiskanimi črkami, skladno s pravopisnimi pravili.

Če se zmotiš, napačni odgovor prečrtaj in pravilnega napiši na novo.

Nečitljivi zapisi in nejasni popravki se ovrednotijo z nič točkami.

Če se ti zdi naloga pretežka, se ne zadržuj predolgo pri njej, temveč začni reševati naslednjo. K nerešeni nalogi se vrni pozneje.

Na koncu svoje odgovore ponovno preveri.

Zaupaj vase in s svoje zmožnosti. Želimo ti veliko uspeha.

Preizkus ima 20 strani.

N 1 8 1 1 0 1 3 1 0 2

N 1 8 1 1 0 1 3 1 0 3

3/20

PRILOGA

I. DEL

Andrej Rozman Roza

OBUTI MAČEK 8. PRIZOR – ODLOČITEV

KRALJ bere pismo. KRALJICA veze.

KRALJ

Grof Brdavšek prosi, da bi se s poroko pohitelo,
ker ga od maja naprej čaka zelo zahtevno delo,
zaradi katerega se bo izogibal vsaki zabavi –
zato želi, da se veseli dogodek pred tem opravi.

KRALJICA

Odlično! Tudi meni bi bilo zelo všeč,
če bi se čim prej končala ta reč.
Marjetica!

MARJETICA pride.

KRALJICA

Z očetom sva razmišljala in sva sklenila –

KRALJ

– da bi bilo najbolje, če bi bila poroka že aprila.

MARJETICA

Aja? Kakšna poroka? O čem govorita?

KRALJICA

Marjetica, prosim, jaz sem tega že sita!

MARJETICA

Ne vem, kakšna poroka in zakaj se jeziš?

KRALJ

Poroka z grofom Brdavškom, sapramačkainmiš!

MARJETICA

In kaj se nas tiče njegova poroka?

KRALJICA

Marjetica, meni že živčevje poka!

KRALJ

Počasi, razločno, natančno.

Ti se boš z grofom Brdavškom poročila aprila.

MARJETICA

Aja? In kje sta vidva ta podatek dobila?

KRALJ

Prosim, obnašaj se zrelo! Dovolj si že velika!
Z Brdavškom se boš poročila brez debate in pika!

MARJETICA
In zakaj?

KRALJ
Kako zakaj?

MARJETICA
No, vsaka stvar ima svoj vzrok.

KRALJ

Globoko vdahne in govorji z umirjenim glasom.

Poslušaj. Jaz sem kralj in ti si moj edini otrok.
Ker imam hčer brez moža in nobenega sina,
če ta hip umrem, razpade kraljevina.
Ker vlada lahko le kralj –

KRALJICA
Kar je sicer škandal!

KRALJ
– bi se moji bratje in strici par let med sabo borili,
potem pa kraljevino na kose razdelili.
Če pa bi ti moža imela,
bi vojne ne bilo in bi država ostala cela.

KRALJICA
Tako je to, ja. Tvojega moža vsa kraljevina potrebuje.

MARJETICA
Razumem. Ampak kolikor vem,
se za roko kraljične ponavadi tekmuje.

KRALJICA
No – to je pa res – o tem sem že brala.

KRALJ
Ampak vmes se je svet spremenil.
In ta navada se ni obdržala.

MARJETICA
No, če se ni obdržala ta navada, se ne bo niti kraljevina.
Nisem jaz kriva, če nimata sina.

KRALJICA
Marjetica!

KRALJ
Presneta smrkla! Da se ti takole upre,
ko smo ji vendar dali čisto vse.

MARJETICA
Takole bo – pristanem na poroko,
Le če se tekmovalo bo za mojo roko.

KRALJ
In kakšna so ta tekmovanja?

N 1 8 1 1 0 1 3 1 0 5

5/20

MARJETICA

Kandidatom se zastavlja težka vprašanja
ali pa morajo izpolniti nalog –
prinest ali zlato jabolko ali živo vodo.

KRALJ

No, saj ne rečem, taka darila
človeka bi razveselila.
Prav. Naj bo. Objavili bomo oglas.
O nalogah za kandidate pa bom odločal jaz.

Zase.

Oglas bomo dali samo v Kraljevodružinske novine,
ki jih ne bere nihče razen naše družine.
In poleg nas ga bo prebral
le grof Brdavšek, ki bo zmagal brez težav.

Vhodni zvonec. Vstopi MAČEK, obložen z vsem mogočim.

MAČEK

Izroča posamezne stvari.

Tu je za našo vrhovno cvetlico šopek cvetlic,
pa za našega prvega lovca šopek prepelic.
Tu so sadike in rdeče trepetlike¹.
In zdaj čakam navodila
glede tega, kdaj bi vaša gnada² izvolila
najti dragoceni čas,
da jih na lov in k sebi domov
povabi markiz Karabas.

KRALJ

Torej, zdaj imam neke druge stvari.
Konkretno – moja hči se čez en mesec moži.

MAČEK
A tako? A dajte no?

KRALJ

Tako da bi do tistega čudovitega kraja
utegnil priti šele enkrat maja.
Obiščite nas konec aprila,
se bova takrat dogovorila.

MAČEK
Tako torej. No prav.
Pa lep pozdrav.

Gre.

¹ trepetlika: vrsta listavca

² vaša gnada: vaša milost, nagovor fevdalnega gospoda

OBRNI LIST.

MARJETICA

Piše pismo za MATICA. Piše zelo hitro.

Dragi Matija, ne vem, kaj naredit.
Imam težave. Moram se poročit.

Če ti je kaj do mene,
pridi čez teden dni,
ko bom vedela, kdaj in kje
se tekmovanje zame vrši.

Stari hočejo, da se poročim z neko ogabo,
jaz pa bi se edinole s tabo.
Sicer rajši umrem. Poljub. Em.

Steče za MAČKOM.

(Odlomek.)

(Andrej Rozman Roza, Brvi čez morje, Cankarjeva založba, 2009, str. 237–241.)

N 1 8 1 1 0 1 3 1 0 7

7/20

II. DEL

Besedilo 1

Moji starši so nemogoči!

Ne poznam pubertetnika, ki ne bi kdaj izustil tega stavka. Starši ti grejo na živce, ker te ne pustijo tako dolgo biti zunaj, kot bi si žezel. Zahtevajo, da se učiš – tebi se pa ne ljubi. Ne verjamejo ti, da boš zmogel brez učenja, pa če jim še tako zatrjuješ. Očitajo ti dolge ure za računalnikom, kadar brskaš po spletnih straneh, ti pa imaš občutek, da so »fosili« in da ne razumejo, da so prijatelji trenutno najpomembnejši. Kar naprej se vtipkajo vate, radi bi ti odrejali dan in noč in ne verjamejo, da zmoreš tudi sam, brez njihovega nadzora in tečnarjenja.

(Če bi poslušali tvoje starše, bi verjetno slišali nasprotno: Moj najstnik je nemogoč! Vse naredim zanj, on pa nič. Njegova soba je obupna! Šolo šprica. Ni mi povedal za tri cveke. Z zabave zmeraj pride prepozno domov. Celo dopoldne prespi, potem pa pričakuje še kosilo v postelji. Samo na internetu visi, doma pa ni nič od njega. Ne da se pogovarjati z njim, ker takoj znori.)

Najbrž je tudi tebi jasno, da je resnica nekje na pol poti. Interesi otrok in staršev so si včasih tako nasprotni le na videz. Ti, otrok (in mladostnik), se zavzemaš za čim večjo svobodo in za svoje interese, rad bi čim več samostojnosti. Želiš potešiti potrebo po prijateljih, po pogovorih, po aktivnostih, ki te veselijo, kar je vse zelo v redu in je tako rekoč tvoja razvojna naloga. Starši pa želijo, da bi ti uspelo v šoli, da se ti ne bi zgodilo kaj hudega, da bi bil varen – skratka, da bi ti bilo lepo.

In veš, kje se s starši srečaš? Vsi si želite (ti in starši, čeprav jim tega včasih ne verjameš), da bi vam bilo lepo, le da ti tega ne prepoznaš. Ne poznam staršev, ki bi žezele svojemu otroku slabo. Včasih to težko razumeš, najraje bi, da bi te pustili pri miru. Ampak starši so dolžni skrbeti zate. Že s tvojim rojstvom so prevzeli to skrb in je zdaj ne morejo spustiti iz rok.

Zato ti svetujem: postani diplomat in meje tvoje svobode se bodo razširile.

Kaj ti bo prineslo olajšanje (to velja tudi za starše):

1. Čim bolj mirno povej staršem, kaj si želiš.
2. Pogajaj se z njimi o primerni rešitvi – malo boš popustil ti, malo starši, pa boste vsi bistveno bolj zadovoljni.
3. Spoštuj dogovore (tako imaš bistveno več možnosti, da te bodo starši naslednjič pustili zunaj dlje časa).
4. Poskušaj doma prevzeti kakšno družinsko obveznost (morda odnašanje smeti, pospravljanje pomivalnega stroja, pripravljanje mize ...).

Česa ne počni (to velja tudi za starše):

5. Ne vztrajaj trmasto pri svojih zahtevah.
6. Ne povzdiguj glasu in ne preklinjaj.
7. Ne loputaj z vrati.
8. Ne misli, da so ti starši dolžni streči.

Prav nič te ne stane, če poskusiš tako ravnati. Prepričana sem, da boš imel več svobode in manj omejitve. Ali ni to tisto, kar si želiš?

Besedilo 2

Zakaj me starši ne razumejo?

Odraščajoč mladostnik in starši se pogosto znajdejo v konfliktu in prepiri s starši so nekaj povsem običajnega. Mladi si želimo, da bi lahko delali in se odločali po svoje, da se starši ne bi vtikali v naše zadeve in bi nas pustili pri miru. Starši pa težko razumejo, da njihov otrok odrašča, se osamosvaja in zna razmišljati s svojo glavo.

Moti nas, da nas starši kar naprej nekaj sprašujejo, nam prepovedujejo stvari in nam govorijo, kaj naj počnemo. Navadno starši to počnejo zato, ker nas imajo radi, jih skrbi in nas hočejo zavarovati. Nekatere stvari se jim zdijo za našo starost neprimerne. Ponavadi se nam zdi, da pretiravajo v svoji skrbi in želji, da bi nas zavarovali. Včasih imamo občutek, da nam kaj prepovejo samo zato, da bi uveljavili svoj prav in avtoritet. Naši starši so odraščali v času, ko so bila tveganja manjša, kot so sedaj. Starši zaradi tega še bolj trepetajo ob pasteh odraščanja, na katere mladi lahko naletimo na vsakem koraku: zloraba drog, naraščanje telesnega in duševnega nasilja, vedno več nesreč mladih v prometu, spolne bolezni. Pogosto starši ne vedo, kaj naj storijo, mnogi med njimi takšnih problemov v svojem odraščanju niso poznali.

Največ nesoglasij se da rešiti z odkritim mirnim pogovorom. To je včasih zelo težko, še posebej, kadar imaš občutek, da starši nimajo prav in te ne poslušajo. Razloži jim, kako se počutiš, kaj ti misliš in zakaj meniš, da nimajo prav. Staršem pa moraš dati možnost, da tudi oni povedo, kaj čutijo, in ti razložijo, zakaj so ti kakšno stvar prepovedali ali ti naložili kakšno nalog. Morda boš po pogovoru tudi ti ugotovil, da imajo starši prav, in jih boš bolje razumel. Pa tudi starši bodo bolje razumeli tebe in tvoj način razmišljanja in morda bodo končno dojeli, da odraščaš in se osamosvajaš, postajaš vedno bolj odgovoren ... Potem ti bodo bolj zaupali in komunikacija z njimi bo lažja.

Besedilo 3

116 111

TOM TELEFON

TOM je telefon za otroke in mladostnike. Na brezplačni telefonski številki 116 111 lahko svetovalcem zaupajo svoje težave ali jih prosijo za nasvet in dodatne informacije. Anonimnost in zaupnost pogovora in klicateljev sta zagotovljeni. Mladi lahko pokličejo na TOM vsak dan, tudi ob nedeljah in praznikih, med 12. in 20. uro na brezplačno številko 116 111.

(Prirejeno po: <http://www.e-tom.si/teme>. Pridobljeno: marec 2017.)

N 1 8 1 1 0 1 3 1 0 9

9/20

I. DEL

**Naloge iz I. dela se navezujejo na besedilo Andreja Rozmana Roze *Obuti maček*.
Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naloge.**

1. O čem predvsem govori dramsko besedilo? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.
 A O medgeneracijskem sporu.
 B O prevari z oglasom.
 C O načrtovanju poroke.
 Č O mladenkini skriti ljubezni.

(1 točka)

2. S čim v Brdavškovem pismu se strnjata kralj in kraljica?

(1 točka)

3. Kaj zaplete dogajanje?

(1 točka)

4. Za kralja lahko trdimo, da je trmast in popustljiv hkrati. V čem se to kaže? Vsako lastnost utemelji s primerom iz izhodiščnega besedila.

(2 točki)

5. Zakaj kralj omenja brate in strice? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Zaradi sorodstvenih vezi.
- B Zaradi njihovih sinov.
- C Zaradi njihove bojevitosti.
- Č Zaradi svojega nasledstva.

(1 točka)

6. Preberi del izhodiščnega besedila.

KRALJ

Globoko vdahne in govori z umirjenim glasom.

*Poslušaj. Jaz sem kralj in ti si moj edini otrok.
Ker imam hčer brez moža in nobenega sina,
če ta hip umrem, razpade kraljevina.
Ker vlada lahko le kralj –*

KRALJICA

Kar je sicer škandal!

Kaj je želeta kraljica sporočiti kralju s svojim odzivom?

(1 točka)

7. Preberi.

*Tu je za našo vrhovno cvetlico šopek cvetlic,
pa za našega prvega lovca šopek prepelic.*

Koga Maček imenuje vrhovna cvetlica in koga prvi lovec? S svojimi besedami pojasni, kaj pomeni takšno poimenovanje. Kaj hoče doseči z njim?

(3 točke)

N 1 8 1 1 0 1 3 1 1 1

8. Kakšen je Marjetičin odnos do Brdavška in Matica? Pojasni.

(1 točka)

9. Za izhodiščno besedilo je značilna komična perspektiva. Utemelji.
V odgovoru povzemi, kako se to kaže skozi govorjenje dramskih oseb.

(1 točka)

10. Preberi del izhodiščnega besedila.

MARJETICA

*Kandidatom se zastavlja težka vprašanja
ali pa morajo izpolniti naloge –
prinest ali zlato jabolko ali živo vodo.*

10. a) Kako imenujemo pesniško sredstvo, ki je predstavljeno s podčrtanima besednima zvezama?

- A Primera.
- B Poosebitev.
- C Okrasni pridevek.

(1 točka)

10. b) Katero vlogo ima v besedilu?

(1 točka)

11. Napiši besedilo. V njem povzemi:

- kateri pogoj Marjetica postavi očetu glede svoje poroke,
- kako se na to odzove kralj,
- kaj je Marjetičin in kaj kraljev namen,
- kako bosta svoja namena dosegla,
- katera značajska lastnost ju povezuje.

Napiši zaokroženo besedilo, dolgo do 6 povedi.

A	B
4	2

N 1 8 1 1 0 1 3 1 1 3

13/20

12. a) Kateremu obdobju pripada Andrej Rozman Roza (rojen 1955)?

(1 točka)

12. b) Navedi enega njegovega sodobnika ali sodobnico.

(1 točka)

13. Kateri podatki manjkajo v preglednici? Napiši jih na ustrezna mesta.

Zvrst/vrsta	Naslov književnega dela	Avtor/avtorica (ime in priimek)	Književno obdobje
			razsvetljenstvo
	Bobi		

(2 točki)

II. DEL

Naloge iz II. dela se navezujejo na besedila *Moji starši so nemogoči!, Zakaj me starši ne razumejo? in TOM telefon.*

Pozorno preberi izhodiščna besedila in reši naloge.

1. Kaj je besedilo 1? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Nasvet.
- B Navodilo.
- C Opis.
- Č Prošnja.

(1 točka)

2. Kaj je tema besedil 1 in 2?

(1 točka)

3. a) Zakaj med mladostniki in starši prihaja do konfliktov? V odgovor vključi stališče obojih. Pri tem upoštevaj besedilo 1.

(1 točka)

3. b) Ali imajo starši in mladostniki v primeru konfliktov skupen cilj? Utemelji. Odgovor napiši v povedi.

(2 točki)

N 1 8 1 1 0 1 3 1 1 5

4. Kdo je glede na besedilo 1 odgovoren za rešitev težav?

_____

(1 točka)

5. Zakaj se starši danes bolj bojijo za svoje odraslačajoče otroke, kot so se nekoč? Upoštevaj besedilo 2. Odgovor napiši v povedi.

_____

_____

(2 točki)

6. Katero pravilo iz besedila 1 naj bi mladostnik upošteval, če bi od staršev slišal navedene očitke? Na črtico napiši številko ustreznega pravila.

Celo dopoldne prespiš, potem pa pričakuješ še kosilo v postelji. _____

Samo na internetu visiš, doma pa ni nič od tebe. _____

Z zabave zmeraj prideš prepozno domov. _____

(2 točki)

7. V katerem primeru lahko pokličeš številko TOM?

_____

(1 točka)

8. Napiši tri prednosti TOM-a.

_____

(1 točka)

9. Katera poimenovanja so v besedilu 1 uporabljena za mlade? Napiši tri.

_____

(1 točka)

N 1 8 1 1 0 1 3 1 1 6

10. a) Kaj v besedilu 2 pomenita navedeni besedi? Na črtici napiši ustrezni številki.

avtoriteta _____

1. znanje

2. vpliv

3. avtor

komunikacija _____

1. povezava

2. zgovornost

3. sporazumevanje

(1 točka)

10. b) Ali sta besedi *avtoriteta* in *komunikacija* domači besedi? Pojasni.

(1 točka)

11. Preberi poved.

Postani diplomat in meje tvoje svobode se bodo razširile.

Razloži s svojimi besedami, kaj v povedi pomeni podčrtana beseda.

(1 točka)

12. V povedih sta podčrtani slogovno zaznamovani besedi. Spremeni ju v slogovno nezaznamovani. Napiši novi povedi.

Samo na internetu visi.

Šolo šprica.

(2 točki)

N 1 8 1 1 0 1 3 1 1 7

13. Besede v oklepajih postavi v pravilne oblike.

Od _____ (starši) pogosto slišimo, da so najstniki nemogoči.

A dejstvo je, da se z _____ (otroci) pogosto premalo pogovarjajo.

Posledica je, da mladostniki svoje težave raje zaupajo _____
(prijatelji).

(2 točki)

14. Preberi povedi.

*Navadno starši to počnejo zato, ker nas imajo radi, jih skrbi in nas hočejo zavarovati.
Ponavadi se nam zdi, da pretiravajo v svoji skrbi in želji, da bi nas zavarovali.*

Ali sta obe podčrtani besedi glagola?

DA   NE

Pojasni.

_____

(1 točka)

15. Preberi poved.

Ne da se pogovarjati z njim, ker takoj znori.

Poved pretvori v poved z veznikom *zato*.

_____

(2 točki)

16. Kaj izraža podčrtani del povedi? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

Da bi nas zavarovali, starši pogosto pretiravajo.

- A Čas.
- B Način.
- C Namen.
- Č Posledico.
- D Vzrok.

(1 točka)

17. Preberi poved.

Pogosto starši ne vedo, kaj naj storijo.

17. a) Vprašaj se po podčrtanem delu povedi.

(1 točka)

17. b) Kako imenujemo podčrtani del povedi?

(1 točka)

18. Preberi poved.

Starši pa želijo, da bi ti uspelo v šoli, da se ti ne bi zgodilo kaj hudega in da bi bil varen.

18. a) Koliko stakov je v dani povedi? _____

(1 točka)

18. b) V katerem glagolskem naklonu je večina glagolov? _____

(1 točka)

N 1 8 1 1 0 1 3 1 1 9

19. Preberi poved.

Strokovnjak reče mladostniku: »*Postani diplomat!*«

Premi govor pretvori v odvisnega.

(2 točki)

20. Izhodiščna besedila so namenjena mlademu bralcu. Navedi eno jezikovno značilnost iz besedila 1, ki kaže na to.

(1 točka)

21. Predstavljam si, da kot Nasvetko pri šolskem časopisu pišeš nasvete za učenke in učence. Devetošolka je napisala spodnje pismo.

Dragi Nasvetko,
prosim, pomagaj mi. Mama mi ves čas teži zaradi šole. Prepričana je, da bi lahko imela petke, jaz pa sem čisto zadovoljna tudi s trojkami. Zelo veliko mi pomeni nogomet: treniram ga trikrat na teden, jaz bi ga vsak dan, mami pa se že to zdi preveč. Kaj naj naredim, da se zaradi šole in nogometa ne bi več toliko prepirali?

Obupana devetošolka

Napiši ji odgovor. Svetuj ji, kako naj reši svoje težave. Pri tem uporabi 3 podatke iz besedil 2 in 3. Svoj odgovor ustrezno začni in končaj. Napiši zaokroženo besedilo, dolgo do 6 povedi.

A	B	C
1	2	2

Skupno število točk: 60